

RESUM

Aquesta investigació pretén demostrar com, les fonts documentals trobades a Alzira impreses durant el període comprés entre els anys 1881 i 2000, conserven i són fidel reflex de les inquietuds de la societat alzirenya d'aleshores.

Al primer capítol s'enuncien aspectes històrics, geogràfics, econòmics i tècnics que demostren l'increment de l'activitat de les impremtes a la comarca de La Ribera. En primer lloc s'exposen els principals esdeveniments històrics que descriuen el període de transició d'una activitat agrícola cap a la industrialització, assenyalant la situació socioeconòmica i la seua repercussió en el desenvolupament de les arts gràfiques (s. XIX – XX). A continuació, Luís Suñer Sanchis i l'empresa *Cartonajes Suñer*, ens apropen a l'aspecte visual dels envasos: caixes per a sedalina, “cajas tanque”, caixes per a calçat militar, pots de talc *Calver* i caixes per antibiòtics, materials flexibles i paper d'embolicar taronges i gelats *Apolo*, que il·lustren l'entorn local i mostren el desenvolupament tècnic de la indústria. L'apartat següent resumeix la història dels esdeveniments que determinaren els inicis de la impremta a València i la seua expansió a Alzira cap al 1872; com inici de la indústria local, el títol d'aquesta tesi marca 1881 com a punt de partida per ser el primer imprés datat que ha arribat fins a nosaltres, de la impremta alzirenya de José Muñoz.

El segon capítol analitza els grafemes de la lletra i el seu procés evolutiu, que es reflexa en l'estil i l'estètica dels impresos des dels inicis de les arts gràfiques a Europa i la repercussió que va tindre a València fins que s'incorporaren els sistemes fotomecànics. Cal destacar la particularitat dels mètodes aplicats pels impresors locals alhora de compondre els textos. L'apartat següent aborda l'ineludible estudi dels aspectes tècnics, relacionats amb els procediments i sistemes de composició, que evolucionaren en funció dels avanços tècnics utilitzats a les arts gràfiques locals. Ací s'inclou la informació relativa al procés evolutiu de la maquinària d'impressió, de la premsa vertical de Juannes Gutenberg fins l'arribada de les màquines de linotípia i òfset.

El capítol tercer constitueix un de los principals blocs de la investigació, ja que recull gran part de la producció gràfica d'impremtes locals a l'etapa estudiada; la diversitat de la documentació analitzada arriba a estructurar les dades en forma de catàleg, que fonamentalment s'organitza mitjançant una fitxa tècnica, cosa que ens permet presentar la informació de forma cronològica, amb dades de la impremta i d'altres observacions imprescindibles.

Tot això facilita el seguiment i anàlisi de les imatges, agrupades per la diversitat de caràcters i estructurades a través de la fitxa tècnica especificada. Tot seguit s'exposen la classificació i els criteris que es tenen en compte en analitzar cada grup d'imatges. Així, l'apartat dels fullets incideix sobre la maquetació; mitjançant els cartells, la següent agrupació descobreix el concepte que es tenia de la publicitat a la Comunitat Valenciana a la dècada dels huitanta; i tot seguit amb els envasos, descobrir l'estètica del seu disseny, a més de les etiquetes per a caixes de taronges i els papers de seda, que també són analitzats.

Aquesta investigació finalitza amb unes conclusions, que intenten respondre a les preguntes realitzades en relació a la hipòtesi plantejada i els objectius proposats. La bibliografia recull les fonts documentals que han donat origen i sentit a esta investigació.